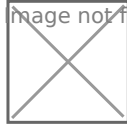


Διαίρεση και συνοχή του Κανόνα της Παλαιάς Διαθήκης

/ [Πεμπτούσια· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)



Η διαίρεση των βιβλίων της Παλαιάς Διαθήκης είναι τριμερής. Τα 24 βιβλία του εβραϊκού κανόνα χωρίζονται στις τρεις παρακάτω κατηγορίες: α) το Νόμο (Τωρά), β) τους Προφήτες (Νεβιβίμ) και γ) τα Αγιόγραφα (Κιεθουβίμ)^[1]. Αυτή η τριμερής διαίρεση μαρτυρείται ήδη στον πρόλογο της ελληνικής μετάφρασης του βιβλίου Σοφία Σειράχ που χρονολογείται κατά τον β΄ π.Χ. αιώνα και αναφέρονται τρεις ομάδες έργων: ο Νόμος, οι Προφήτες και τα Πάτρια ή Λοιπά Βιβλία. Και στην Καινή Διαθήκη όμως διαπιστώνουμε την ίδια διαίρεση, στο Λουκ. 24:44, όπου αναφέρονται ο Νόμος, οι Προφήτες και οι Ψαλμοί^[2]. Παρά τις αναφορές στην τριμερή αυτή διαίρεση η πορεία προς την τελική συγκρότηση και διαμόρφωση του Κανόνα της Παλαιάς Διαθήκης πέρασε από πολλά στάδια που απασχόλησαν την έρευνα. Ένα από αυτά είναι το στάδιο διαίρεσης των βιβλίων που για ορισμένους ερευνητές είναι τριμερής και για άλλους διμερής.



Ο ολοκληρωμένος ιουδαϊκός κανόνας απαρτίζεται από 24 βιβλία που διαιρούνται ως εξής: α) την Πεντάτευχο αποτελούν 5 βιβλία, β) οι Προφήτες αποτελούνται από 8 βιβλία (Ιησούς, Κριτές, Σαμουήλ, Βασιλείς, Ησαΐας, Ιερεμίας, Ιεζεκιήλ και Ελάσσονες Προφήτες) και γ) τα Αγιόγραφα περιέχουν 11 βιβλία (Ψαλμοί, Προλεγόμενα, Ιώβ, Άσμα του Σολομώντος, Ρούθ, Θρήνοι, Εκκλησιαστής, Εσθήρ, Δανιήλ, Έσδρας και Χρονικά). Η διαίρεση των Προφητών σε προγενέστερους και μεταγενέστερους φαίνεται πως εισήχθη από τους Μασωρίτες.

Ο ιουδαίος ιστορικός *Φλάβιος Ιώσηπος* μας παρέχει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την τριμερή διαίρεση των βιβλίων, τα οποία καταμετρά σε 22. Ο ίδιος απαριθμεί 5 βιβλία γραμμένα από το Μωσή, 13 προφητικά βιβλία και 4 βιβλία που περιέχουν ύμνος προς το Θεό. Προφανώς ο *Ιώσηπος* αποδίδει στα Προφητικά βιβλία τον αριθμό 13 συγκαταλέγοντας τη Ρούθ με τους Κριτές και τους Θρήνους με τον Ιερεμία και θεωρώντας τους Ελάσσονες Προφήτες ως ενοποιημένο βιβλίο. Ο *Φίλωνας* αναφέρεται σε τρεις κατηγορίες έργων με τους τίτλους Νόμος, Προφήτες και Ψαλμοί, χωρίς όμως να κάνει ιδιαίτερη μνεία στα 5 Μεγγιλώθ (Άσμα Ασμάτων, Ρούθ, Θρήνοι, Εκκλησιαστής και Εσθήρ). Βεβαίως η μη αναφορά του *Φίλωνα* σε αυτά τα βιβλία δεν αποδεικνύει και τη μη συμπερίληψή τους στον Κανόνα. Ιδιαίτερη αναφορά στην τριμερή διαίρεση απαντάται και στον πρόλογο του Εκκλησιαστή, χρονολογούμενο κατά το 132 π.Χ., όπου γίνεται ο διαχωρισμός σε α) Νόμο, β) Προφήτες (ή Προφητείες) και γ) «τα υπόλοιπα βιβλία που

ακολουθούν».

Ο *Katz* σε μία κριτικά αναφορά του στη γνησιότητα του ιουδαϊκού Κανόνα μας διαβεβαιώνει ότι μία πρώιμη συγκρότηση της συλλογής τοποθετείται κατά την περίοδο ανασυγκρότησης του Ιουδαϊσμού μετά την καταστροφή του Ναού. Επίσης ο ίδιος ισχυρίστηκε πως η απαρίθμηση 24 βιβλίων στον κανόνα της Παλαιάς Διαθήκης είναι ελλιπής και είναι προτιμότερη η πρόταση των 22 βιβλίων, όπως ήταν ήδη γνωστό στην Παλαιστίνη.

Όσον αφορά τη συγκρότηση της Πεντατεύχου στην τελική της μορφή, ο *Ryle* υποστηρίζει ότι είναι αποτέλεσμα μακροχρόνιας ανάπτυξης κατά τη διάρκεια της οποίας συνενώθηκαν ποικίλα έργα και απόδωσαν την τελική μορφή της Πεντατεύχου. Ο ίδιος ισχυρίζεται πως η τελική συλλογή των βιβλίων του Κανόνα οριστικοποιήθηκε κατά τον α΄ μ.Χ. αιώνα, συνδέοντας την ενέργεια αυτή με την Σύνοδο της Ιάμνειας.

[1] Χαστούπη Α.Π., *Εισαγωγή εις την Παλαιάν Διαθήκην*, σελ.538.

[2] Κωνσταντίνου Μ., *Ο Κανόνας της Παλαιάς Διαθήκης*, σελ.1.